

Boekverslag Kinderjaren (Jona Oberski)

Neeltje Post

© havovwo.nl

(januari 2003)

1. Beschrijving.

Jona Oberski, *Kinderjaren*,
's Gravenhage: BZZTôH 1994, (23e druk)

Ik had in de bibliotheek een aantal boeken gehaald die mij wel leuk leken. Eerst had ik daarvan het boek 'De tweeling' van Tessa de Loo gelezen. Toen ik op een middag niets wist te doen, pakte ik dit boek en heb het in één keer uitgelezen. Eigenlijk vond ik dit een veel beter boek om een boekverslag over te maken. Het boek was dus niet mijn eerste keus, maar ik was er wel enthousiaster over. Ik had het boek geleend omdat de achterflap me wel aansprak, waar op stond dat het vanuit de belevingswereld van een klein jongetje in de Tweede Wereldoorlog geschreven was en dat in heel veel landen vertalingen zijn verschenen. Aan de binnenkant zag ik dat het boek 23 keer gedrukt was, waardoor ik dacht: dat moet dan wel een goed verhaal zijn. Ook heb ik het boek gekozen omdat het over de oorlog gaat, wat mij vaak wel aanspreekt.

Het verhaal gaat over een jongetje dat een joodse vader en een 'gewone' Nederlandse moeder heeft. Bij het doen van dagelijkse dingen doen sommige mensen al alsof de joden minderwaardig zijn, de ik-persoon wordt bijvoorbeeld op straat getreiterd door een jongen. Op den duur moeten hij en zijn vader een jodenster op hun jas dragen. In de nacht worden ze opgepakt en worden ze naar het kamp Westerbork gebracht, maar ze denken dat ze naar Palestina zullen gaan. In het kamp worden ze gescheiden, de ik-persoon en zijn moeder komen in een andere barak dan zijn vader. Vanuit Westerbork worden ze verder vervoerd naar Bergen-Belsen, terwijl ze nog steeds denken dat ze naar Palestina zullen gaan. In Bergen-Belsen worden ze weer gescheiden, en overlijdt zijn vader. Midden in een nacht gaan hij en zijn moeder naar een trein, want er is verteld dat ze daarmee naar Palestina zullen gaan. De trein staat dagenlang stil in een weiland, maar de ik-persoon kan zich daar eigenlijk niets meer van herinneren. De mensen in de trein worden uiteindelijk door de Russen bevrijd, en komen in een dorpje terecht. De moeder van de ik-persoon komt in een ziekenhuis te liggen, waar ze later overlijdt. De ik-persoon wordt erg ziek en wordt verzorgd door Trude, een kennis en Eva. Als hij weer beter is, gaat iedereen terug naar Amsterdam, waar hij bij 'tante Lisa en meneer Paul' de vroegere collega van zijn vader, in huis komt.

Ik heb het boek in één keer uitgelezen. Het was soms best spannend, en toch ook weer niet, het was heel apart. Het verhaal leest heel makkelijk, omdat er geen moeilijke woorden in voorkomen. Ik vond het een ontroerend boek, omdat het heel erg is dat zo'n klein jongetje dat al allemaal meemaakt en al zo jong zijn vader en moeder mist.

Het onderwerp van dit boek is de jodenvervolging in de Tweede Wereldoorlog gezien door de ogen van een klein joods jongetje.

Ik vind het onderwerp boeiend, omdat een klein kind heel anders tegen dingen aankijkt dan volwassenen. Ik heb al wel nagedacht over de jodenvervolging in de Tweede Wereldoorlog maar ik had eigenlijk nog nooit echt nagedacht over het feit dat zulke kleine kinderen hun ouders kwijt waren, vaak gaan de verhalen namelijk over oudere kinderen. Doordat het verhaal door zo'n klein jongetje wordt verteld, wordt het verhaal heel anders, en bleef het bij mij heel lang in mijn gedachten hangen.

In het boek worden vooral in het begin eigenlijk heel normale dingen beschreven, maar die worden door de wijze van vertellen heel bijzonder. *"Op tafel lagen allerlei kleurige dingen. 'Wil je je cadeautjes niet dichterbij zien?' Hij wilde mij op de grond zetten, maar ik zat juist zo lekker. Ik bleef hem vasthouden met mijn arm om zijn hals. 'Dat is allemaal voor jou.' Mijn moeder knikte naar mij, wees naar de tafel en kustte mij. Zij pakte een rood pakje van tafel, begon het open te maken en vroeg mijn of ik haar wilde helpen. Terwijl zij het pakje vasthield, probeerde ik met één hand het papier eraf te krijgen."*

De belangrijkste gebeurtenissen vind ik dat ze afgevoerd worden naar Westerbork en daarna naar Bergen-Belsen, de dood van zijn vader en zijn bezoek daarna aan het knelkuis (waar alle lijken lagen), de bevrijding, zijn reactie na de dood van zijn moeder en als de mensen weer terug gaan naar Amsterdam. Ik vind de gebeurtenissen en de gevoelens van de hoofdpersoon allebei erg belangrijk, omdat de gebeurtenissen worden verteld vanuit zijn gevoelens, en die gevoelens ontstaan weer door de gebeurtenissen. Het boek bestaat eigenlijk uit allemaal kleine stukjes uit het leven van de hoofdpersoon, maar ze worden wel allemaal op chronologische volgorde verteld. Omdat elk stukje weer ergens anders over gaat, wordt het verhaal niet saai of langdradig, en blijft het boeien.

Boekverslag Kinderjaren (Jona Oberski)

Neeltje Post

© havovwo.nl (januari 2003)

De hoofdpersoon is voor mij wel een heldje, omdat hij het leven in de kampen overleefd, terwijl zijn vader en moeder erdoor overlijden. De personages in het boek zijn levensecht, omdat de dingen in het boek echt gebeurd zijn, en de reacties van de personages zijn logisch: als hij een 'lange neus' heeft gemaakt tegen een Duitser (die het gelukkig niet zag), omdat hij opgejut wordt door andere kinderen, gaat zijn moeder flink tegen hem tekeer, en ook alle andere kinderen krijgen straf, omdat ze met zulk soort dingen iedereen de dood in kunnen jagen. Ik kon me goed verplaatsen in de hoofdpersoon, omdat alles duidelijk verteld wordt en het is duidelijk hoe hij het ervaart.

Het boek is duidelijk opgebouwd. Het bestaat uit vijf delen:

- I : Het gewone leven thuis
- II : Jodenster en kamp Westerbork
- III : Kamp Bergen-Belsen
- IV : De bevrijding
- V : Terug naar Amsterdam

Het verhaal is uit kleine stukjes opgebouwd, die elk weer een ander onderwerpje behandelen, maar wel in chronologische volgorde staan. Er zijn geen flashbacks in het verhaal, behalve bijvoorbeeld in de trein, wanneer zijn moeder hem verteld, wat er allemaal gebeurd is in de tijd dat hij geslapen heeft, maar dat is eigenlijk geen flashback, omdat zijn moeder het hem verteld. Ik vind het wel prettig dat er geen flashbacks in het verhaal zitten, dat leest makkelijk door. Aan het eind had ik geen vragen meer, alles wordt duidelijk verteld, wat ik wel prettig vind, omdat ik altijd graag wil weten hoe het nou precies afloopt. Het boek boeide meteen, omdat het begint met een stukje dat hij en zijn moeder per ongeluk zijn meegenomen door de Duitsers en in een kamp zitten.

Het taalgebruik in het boek is heel makkelijk, omdat het door een klein kind verteld wordt. Het taalgebruik sluit heel goed bij aan bij het personage.

Ik vind het een heel mooi boek, dat door de manier van schrijven erg aanspreekt.

2. Verdieping.

Ik had de verwachting dat het een aangrijpend boek zou zijn en dat het erg makkelijk te lezen zou zijn. Deze verwachtingen zijn uitgekomen.

Het verhaal is geschreven in chronologische volgorde en is dus een fabel. Ik weet geen voorbeelden van sujetten in dit boek. Ondanks dat er (volgens mij) geen sujet in het verhaal zit, bleef ik toch doorlezen.

Deel I: De ik-persoon en zijn moeder zijn per ongeluk door de Duitsers meegenomen naar een concentratiekamp. Na een week mogen ze weer terug. Hij wordt jarig en krijgt o.a. een harlekijntje. Als zijn moeder boodschappen heeft gedaan blijft hij voor de winkel spelen, maar wordt getreiterd door een jongen. De volgende dag mag de kruidenier hun niets meer verkopen, omdat ze joods zijn. De glazenwasser komt de rammen lappen.

Deel II: Als hij met zijn vader gaat wandelen mag hij de pont besturen. Als hij met zijn vader mee mag naar kantoor ontmoet hij meneer Paul en mag typen. Op een nacht worden ze opgepakt en naar kamp Westerbork gebracht. Nu moeten ze wel blijven en op een nacht gaat hij met zijn moeder naar een andere barak waar wordt gezongen. Na een bombardement moeten ze met de trein naar Bergen-Belsen.

Deel III: De kinderen moeten pannetjes schoonmaken door ze leeg te eten. Als zijn vader jarig is gaan ze hem stiekem een taart van etenresten brengen. De ik-persoon wordt door kinderen opgejut en maakt een lange neus tegen een soldaat waarna hij straf krijgt. Zijn vader ligt in de ziekenbarak en sterft. De volgende dag gaat hij door de andere kinderen aangespoord het knekelhuis binnen en zoekt daar zijn vader, wat weer straf oplevert voor hem en de andere kinderen.

Deel IV: Op een nacht gaan ze met de trein "naar Palestina". De trein staat dagen stil in een weiland. Sommige mensen gaan de trein uit en hij maakt met Trude brandnetelsoep. De mensen worden bevrijd door Russische soldaten. De mensen uit de trein worden naar het plaatsje Tröbitz gebracht, waar zijn moeder naar het ziekenhuis gaat en hij slaapt bij Trude en Eva. Zijn moeder overlijdt. De ik-persoon wordt heel ziek.

Deel V: Met een vrachtwagen worden de mensen teruggebracht naar Amsterdam. Daar komt hij bij meneer Paul en

Boekverslag Kinderjaren (Jona Oberski)

Neeltje Post

© havovwo.nl (januari 2003)

zijn vrouw in huis. Hij eet slecht.

Het verhaal wordt niet continu verteld. Het zijn eigenlijk aparte stukjes (zie ook hierboven).

Omdat het verhaal chronologisch wordt verteld, zijn de enige flashbacks als zijn moeder of Trude hem verteld wat er in de tijd dat hij sliep of dat hij ziek was is gebeurd, en er zijn geen vooruitwijzingen.

De verteltijd is korter dan de vertelde tijd; De verteltijd is 101 pagina's en de vertelde tijd beslaat een aantal jaar (waar weliswaar stukjes van verteld worden).

Het verhaal speelt zich af in de Tweede Wereldoorlog. Toen was er een jodenvervolging waarbij de joden een jodenster moesten dragen en naar kampen zoals Westerbork en Bergen-Belsen werden gebracht. "*Mijn moeder had op mijn jas een gele ster genaaid.*" "*De mensen zeiden dat wij naar Westerbork zouden gaan.*" "*Ik vroeg aan mijn moeder of wij al ver van Bergen-Belsen af waren.*"

De hoofdpersoon in het verhaal is de ik-persoon. Hij is nog klein (ik denk een jaar of 3/4, aan het eind is hij 8). Hij is een beetje verlegen: "... en hij gaf mij een hand. Ik lachte een beetje en mijn vader zei dat ik meneer Paul goedendag moest zeggen." en hij wil graag alles weten, hij stelt heel veel vragen aan zijn ouders: "*Ik vroeg waar mijn vader was. Ik vroeg waar we waren. Ik vroeg aan mijn moeder wat duinen waren, maar zij moest ook huilen. Ik vroeg waarom zij zo huilde en zij zei 'om het lied'. Ik vroeg of ik onder het bed moest kruipen. Fluisterend vroeg ik of wij ook we mochten. Ik vroeg aan mijn vader waarom hij de mensen niet aankeek als hij tegen hen sprak. Ik vroeg of ik ook taart kreeg. Ik vroeg wat er was.*" Verder praat hij niet zo veel. Over zijn uiterlijk wordt niets gezegd in het boek.

Zijn moeder is erg zorgzaam. Ze heeft rood haar en donkere ogen. Zijn vader heeft donker haar. Er wordt niet echt veel over de ouders verteld, alleen hun daden zijn beschreven en wat de ik-persoon daarbij ervaart.

De relatie tussen de belangrijkste personages is kind - vader en moeder.

De hoofdpersoon heeft niet echt een duidelijk doel, dat wordt tenminste niet duidelijk in het boek beschreven, maar ik maak uit het boek op dat zijn doel (natuurlijk) de oorlog overleven is. Zijn vader en moeder helpen hem daarbij, maar ze worden tegengewerkt door de Nazi's, waardoor zijn vader en moeder overlijden en Trude en meneer Paul en zijn vrouw (tante Lisa) hem verder helpen.

De hoofdpersoon heeft zijn doel dus wel bereikt, maar hij had liever gehad dat zijn vader en moeder het ook overleefd hadden, denk ik.

Ik vond het erg moeilijk om te bepalen of de hoofdpersoon een karakter is of een type. Uiteindelijk heb ik gekozen voor een type. Aan het begin van het boek is hij dwars en heeft hij een woedeuitval (om het zo maar te noemen) en aan het eind ook. "*Ik draaide mij om. Ik trok het licht uit. Ik wilde slapen. (...) Ik gilte. Met mijn vrije hand trok ik de deken over mij heen. (...) Ik gooide huilend mijn sok naar hem toe.*" "*Bij het avondeten at ik niets. Ik moest met mijn bord naar de slaapkamer. (...) Mijn benen trappelden. Mijn handen pakten het bord en smeten het op de grond. Ik trapte erop, ik huilde en ik schreeuwde: ..."*

Ook zijn zijn daden nog hetzelfde.

Hij ziet soms niet het gevaarlijke van de situatie in, bijvoorbeeld als hij een lange neus maakt tegen een soldaat, of het knekelhuis met lijken (ook van zieken) binnengaat.

De ik-persoon is voor mijn redelijk herkenbaar, omdat hij zo klein is, en dezelfde dingen doet als andere kleine kinderen. Ik kan me niet met de hoofdpersoon identificeren, omdat hij heel andere dingen meemaakt dan dat ik meemaakt heb.

3. Evaluatie.

Het boek leest heel gemakkelijk door het gemakkelijke taalgebruik en de chronologische volgorde, zonder flashbacks en vooruitwijzingen.

Het is wel een droevig verhaal, omdat het geen leuke dingen zijn die hij meemaakt en zijn vader en moeder overlijden, maar er zitten ook voor hem wel leuke gebeurtenissen in (varen met de pont, typen op zijn vaders kantoor). Ik ben wel blij dat het verhaal een gesloten einde heeft, want met zulk soort verhalen wil ik altijd weten hoe het nou verder gaat met de persoon, en de meeste boeken stoppen bij de bevrijding.

Mijn oordeel is niet veranderd na het maken van de verdiepingsopdracht.

Boekverslag Kinderjaren (Jona Oberski)

Neeltje Post

© havovwo.nl (januari 2003)

Ik ben wel tevreden over het uitvoeren van de beschrijving, omdat ik er best wel een beetje tegenop zag, omdat het allemaal verschillende stukjes zijn, die dan weer verdeeld zijn in vijf delen, maar nadat ik er goed naar gekeken had, zag ik daar een duidelijk verband in (zie boven).

Ook over het uitvoeren van de verdiepingsopdracht ben ik wel tevreden, al vond ik het wel lastig om te bepalen of de hoofdpersoon een karakter of een type is, omdat je door zulke omstandigheden wel verandert, maar toch reageerde hij nog wel hetzelfde op dingen. Ik vond het lastig om dat uit het boek te halen. Ook het beschrijven van het wereldbeeld vond ik niet makkelijk. Ik kon er niets over in mijn informatieboek vinden, dus heb ik maar opgezocht in het woordenboek wat een wereldbeeld nou ook al weer precies was en heb het toen maar zo goed en zo kwaad als het ging beschreven.

Het lezen van het boek viel reuze mee. Ik had het zo uit, omdat het zo gemakkelijk las en makkelijk te begrijpen was. Ook was het boek niet dik, een beetje dun zelfs.

Het moeilijke van de verdieping: Zie 2 alinea's hierboven.

Het was al een tijdje geleden dat ik de opdrachten van het boek gemaakt had, dus ik heb alles voor de zekerheid nog een keer doorgelezen als ik iets niet meer zeker wist.